

Meningsfulde aktiviteter for mennesker med demens

MOED interventionen

Beskrivelse af et evidensbaseret aktivitetstilbud

Kamilla Kielsgaard & Mette Hartvig Hansen, 2020

Det fulde materiale tilhører jf. ophavsretslovens § 1 Kamilla Kielsgaard. Der er tale om et ufærdigt materiale, materialet skal således behandles fortroligt, materialet ikke må kopieres, ikke videreformidles til andre eller på nogen måde offentliggøres. Materialet bedes slettet efter endt brug.

Indhold

1. Indledning.....	1
1.1 Baggrund	1
1.2 Indhold i MOED interventionen	1
2. Begrebsafklaring	2
3. Læsevejledning.....	2
4. Teoretisk grundlag.....	2
4.1 Viden om engagement i meningsfulde aktiviteter	2
5. Rammen for aktivitetstilbud	4
5.1 Formål	4
5.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde	4
6. De 5 trin i den borgerrettede proces	5
6.1 Opstart af borgere	5
6.1.1 Formål:	5
6.1.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde:	5
6.2 Vurdering af funktionsevne.....	6
6.2.1 Formål	6
6.2.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde	6
6.3 Match af tilbud til borgeren	6
6.3.1 Formål	7
6.3.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde	7
6.4 Deltagelse i klub og cafétilbud	8
6.4.1 Formål	8
6.4.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde	8
6.4.3 Halvårlig planlægning	9
6.4.4 Månedlig planlægning	10
6.4.5 Daglig planlægning og koordinering	13
6.5 Evaluering af engagement og meningsfuldhed	13
6.5.1 Formål	13
6.5.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde	13
7. Indretning og tilpasning af omgivelser	15
7.1 Formål	15
7.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde	15
7.2.1 Fysiske omgivelser	16
7.2.2 Sociale omgivelser	16
7.2.3 Kulturelle rammer	17

8. Afrunding.....	17
9. Bilag	18

.....

1. Indledning

Denne vejledning beskriver et evidensbaseret aktivitetstilbud til mennesker med demens, kaldet MOED ("The Meaningful Occupational Engagement intervention for people with Dementia". På dansk kaldet "Interventionen engagement i meningsfulde aktiviteter for mennesker med demens").

Formålet med MOED er, at mennesker med demens kan opnå engagement og deltagelse i personlige meningsfulde aktiviteter, hvilket er af stor betydning for oplevelsen af trivsel og livskvalitet.

Beskrivelsen indeholder viden og vejledning om tilrettelæggelse af aktivitetstilbud og er målrettet personale, der arbejder med aktivitetstilbud i en demensomsorgs- eller rehabiliteringskontekst.

1.1 Baggrund

MOED er udviklet, implementeret og evalueret gennem et forskningsprojekt og baseres på evidens fra forskning, borgerperspektiver samt klinisk erfaring. Forskningsprojektet er gennemført som et treårigt ph.d. projekt i Svendborg Demensby. Forskningsprojektet er en del af et større forskningsprojekt med titlen "Demensbyens betydning for en hverdag med værdighed, tryghed og selvbestemmelse" som er iværksat i samspil mellem forskere fra UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole, borgere, personale og ledelse i Bryghuset Svendborg Demensby og Svendborg Kommune samt SOSU Fyn. Formålet med samarbejdet har været at udvikle kvaliteten af praksis ved at genere ny viden, og sikre, at den ny viden omsættes i praksis, således at vi understøtter et godt liv for borgere med demens.

"Der er kommet meget mere struktur på hverdagen og på 'hvem der gør hvad', som gavner personalet og ikke mindst kommer borgerne til gode"

Personalecitater om at arbejde efter MOED

1.2 Indhold i MOED interventionen

MOED interventionen indeholder tre elementer:

- **Rammen om aktivitetstilbuddet. Herunder planlægningen af indhold og struktur af aktivitetstilbuddet**
- **5 trin i den borgerrettede proces; opstart af borgere, vurdering af funktionsevne, match af tilbud til borgeren, deltagelse i klub, evaluering af engagement og meningsfuldhed**
- **Indretning og tilpasning af omgivelser**

2. Begrebsafklaring

Borgeren, henviser til mennesker med demens

Deltagere, henviser til borgere med demens der deltager i café eller klubtilbud

Klubledere, henviser til de medarbejdere som er ansvarlige for klubberne

Caféledere, henviser til medarbejdere som er ansvarlige for caféen

3. Læsevejledning

Denne vejledning beskriver elementerne i planlægning, struktur og daglige arbejdsgange. Beskrivelsen er opbygget efter MOED interventionen. Hvert element indeholder et formål og en beskrivelse af indhold og fremgangsmåde. Alle elementer beskrevet i vejledningen bør indgå ved anvendelse af interventionen, da alle elementer har betydning at skabe engagement i meningsfulde aktiviteter for borgere med demens. Interventionen er udarbejdet med udgangspunkt i et større aktivitetscenter, hvor det blev besluttet at oprette mindre klubtilbud baseret på lukkede grupper, samt en større café-gruppe, for dem som ikke ønsker at deltage i fastlagte grupper, og hvor der er mulighed for at initiere aktiviteter på daglig basis. Læsere vil kunne overføre principperne fra tilrettelæggelsen til egen praksis, selvom organiseringen vil være anderledes end beskrevet.

For at anvende MOED interventionen anbefales det at lave en struktureret implementering og tilpasning af interventionen til egen praksis. Desuden kræver udførelse af interventionen at personalet har teoretisk viden om meningsfulde aktiviteter, samt færdigheder til at arbejde ud fra personcentrede principper og til at lave analyse af aktiviteter. For at ændre praksis til at arbejde efter MOED er det ligeledes vigtigt at have opbakning i organisationen, samt daglig ledelse til at fastholde fremgangsmåderne.

4. Teoretisk grundlag

4.1 Viden om engagement i meningsfulde aktiviteter

Mennesker, der lever med demens risikerer at miste muligheder for at kunne deltage og engagere sig i personlige meningsfulde aktiviteter i hverdagen. Aktiviteter forstås som *"alle de ting, som mennesker har brug for, ønsker eller skal gøre på tværs af søvn-vågenkontinuumet individuelt og*

*kollektivt*¹. De manglende muligheder for at engagere sig, gør sig især gældende jo mere fremskreden sygdommen er. Engagement i meningsfulde aktiviteter har betydning for trivsel og oplevet livskvalitet for mennesker med demens, hvorfor det er af stor betydning at skabe muligheder for forsat at kunne meningsfuldt engagere sig. Forskningslitteratur viser, at især mennesker med demens, som lever i plejetilbud har få muligheder for at være engageret i aktivitet på en meningsfuld måde.

Årsager til de manglende muligheder for engagement og deltagelse i meningsfulde aktiviteter er komplekse. Dels oplever mennesker med demens en betydelig reduktion i evnen til at deltage i daglige aktiviteter på grund af den progressive forringelse af kognitive evner som fx nedsat initiativ og besværet udførelse af dagligdags aktiviteter. Dette medfører, at mennesker med demens med tiden bliver afhængige af andres hjælp og støtte til at kunne deltage i aktivitet, hvilket kan være udfordrende for pårørende og professionelle. Dels peger litteraturen på at begrænsede kompetencer hos professionelle i at understøtte og inddrage mennesker med demens i at tage beslutninger og bevare kontrollen med eget liv samt til at tilpasse aktiviteterne til borgernes behov også er en årsag til nedsat engagement i meningsfuld aktivitet. Derudover skal grunde findes i begrænsede udbud af aktiviteter. Ligeledes har det omgivende samfund også en stor betydning for deltagelse, i form af de eksisterende muligheder og barrierer, som fx ressourcer til tilbud, holdninger til og viden om at leve med demens. Derfor er der et øget fokus på at øge viden om at leve med demens samt at højne kvaliteten af aktivitetstilbud ved at basere denne på perspektiver fra mennesker med demens og nyeste forskningsbaserede viden.

En gennemgang af eksisterende forskningslitteratur² om engagement i meningsfulde aktiviteter for mennesker med demens viser, at mennesker med demens opfatter aktiviteter som meningsfulde, når de gennem aktiviteterne opnår en følelse af at være forbundet med sig selv, til andre og det omgivende miljø og samfund. Andre undersøgelser indikerer, at aktiviteter er meningsfulde for personer med demens, når indholdet vedrører personens tidligere roller og interesser, og når aktiviteterne afspejler personens identitet, hvilket er knyttet til en personcentreret tilgang. Desuden understreger andre forskere vigtigheden af at skræddersy aktiviteter til personens interesser, værdier og præferencer samt tilpasset til personens nuværende evner. Meningsfuldhed knytter også an til psykologiske behov for at aktivt at

-
1. Frit oversat fra Wilcock, A.A. (2015) Preface. I: Wilcock, Ann A. & Hocking, C (red.). *An occupational perspective of health* (3.udg) s.xi. Thorofare, SLACK
 2. Kilder: Du Toit, et al., 2019; Han et al., 2016; Smith, et al., 2017; Wilcock & Hocking, 2015; Ducak, et al. 2018; Mansbach et al., 2017; Nyman & Szymczynska, 2016; Wenborn, 2017). For yderligere henvisninger se Kamilla Kielsgaards ph.d. afhandling

kunne vælge, udtrykke sig og høre til. Herudover, skal aktiviteten passe ind i det omgivende kulturelle og sociale miljø.

"God struktur, som gør arbejdet langt mere meningsfyldt og giver mig ro og glæde"

Citat fra personale om at arbejde efter MOED

5. Rammen for aktivitetstilbud

Dette afsnit beskriver første element i MOED intervention, som omhandler at selve rammen for aktivitetstilbuddet.

Det anbefales at der foretages en overordnet planlægning for et ½ år af gangen, hvor det besluttet hvilke aktivitetstilbud der skal udbydes og hvilke personaler, der skal varetage de enkelte aktiviteter i tilbuddet.

5.1 Formål

Formålet med rammesætning er at sikre et bredt udbud af aktiviteter, samt en ramme for systematisk afholdelse af tilbuddet. På den vis at sikre et fælles fundament i medarbejdergruppen og skabe tydelighed og kontinuitet for borgerne.

5.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde

De medarbejdere som er ansvarlige for de enkelte aktivitetstilbud bør foretage en detaljeret planlægning af indholdet af aktiviteter i tilbuddet. Det er vigtigt at inddrage borgerne i planlægningen. Der udarbejdes et ugeskema, som viser oversigten over tilbuddet (se bilag 1). Herunder hvilke faste klub- og aktivitetstilbud, som tilbydes. Ugeskemaet kan med fordel overføres til en whiteboard tavle som placeres centralt på arbejdspladsen så personalet dagligt har mulighed for at orientere sig.

Indhold i klubber og udbudte aktiviteter bør reflektere målgruppens præferencer og funktionsevne. Antallet af klubber og aktiviteter afhænger af medarbejderressourcer, men det tilstræbes at oprette klubber og aktiviteter til alle borgere uanset graden af demens. Varigheden af klubber er typisk 3 timer, hvor deltagerne møder ind i klubberne og får morgenkaffe og frokost sammen. Varigheden justeres dog i forhold til deltagernes funktionsevne og aktivitetens karakteristika. Nærmere beskrivelse af indhold og fremgangsmåde fremgår af afsnit 6.4 Deltagelse i klub- og cafétilbud.

Klublederen spørger: "Hvad synes I om at være i denne lille klub?" Lena: "Det er så rart". Kurt: "Ja, det er rart at have fred og ro og den struktur, der er her. I ved alle at jeg godt kan lide struktur" (griner). Peter: "Vi har det så godt herinde, og det er dejligt i forhold til det store rum".
Citat fra deltagere i Årstidens klub

6. De 5 trin i den borgerrettede proces

De 5 trin i den borgerrettede proces beskriver en systematisk fremgangsmåde til brug for professionelle, for at sikre at aktiviteter i tilbuddet giver borgerne mulighed for at engagere sig i personlige meningsfulde aktiviteter.

6.1 Opstart af borgere

Ved opstart af tilbud, samt når nye borgere starter i aktivitetscenteret, afholdes en semistruktureret samtale med borgeren(e). Samtalen tager afsæt i hjælpeværktøjet *aktivitetsprofil* (se bilag 2). Aktivitetsprofilen skal være med til at afklare hvilke tilbud, der vil være det mest velegnede for den enkelte, særligt med afsæt i borgerens præferencer.

6.1.1 Formål:

Aktivitetsprofilen udarbejdes med udgangspunkt i de indsamlede oplysninger ud fra den indledende semistrukturerede samtale. Formålet med aktivitetsprofilen er både at få overblik over borgerens tidligere og nuværende interesser, værdier og funktionsevne, for at kunne matche borgeren med det rette klub og/eller cafétilbud. Både tidligere og nuværende præferencer og interesser bør klarlægges for at sikre at borgeren bliver matchet med et tilbud som ikke blot understøtter og afspejler et tidligere liv, men også borgerens nuværende funktionsevne, værdier og præferencer.

6.1.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde:

Den indledende samtale udføres ud fra de emner som fremgår af aktivitetsprofilen. Alle temaer bør afdækkes, men spørgsmålenes rækkefølge kan variere og medarbejderen kan stille uddybende spørgsmål inden for temaerne alt efter behov. Pårørende kan inddrages i samtalen som støtte. Borgerenes aktivitetsprofiler bør være tilgængelige for hele medarbejdergruppen, da det er et dynamisk redskab, som skal opdateres løbende, når ny

relevant viden om borgerens funktionsevne og/eller præferencer for aktivitet fremkommer. Denne viden kan genereres gennem fortløbende samtaler og observationer under aktivitet. Temaerne i aktivitetsprofilen er: personlige data, borgerens rutine og vaner, interesser og værdier, sociale og fysiske omgivelser samt borgerens nuværende funktionsevne. For at støtte medarbejderen i at få afdækket alle elementer er der til hvert område udarbejdet en række spørgsmål.

6.2 Vurdering af funktionsevne

Som en del af aktivitetsprofilen vurderes borgerens funktionsevne.

6.2.1 Formål

Formålet med at vurdere borgerens funktionsevne er at få identificeret ressourcer og begrænsninger i borgerens udførelse af aktiviteter, så klublederne, kan foretaget de gradueringer og justeringer som der kræves for at borgeren kan engagere sig i aktivitet. Viden om borgerens funktionsevne er også vigtig for at klublederne kan vurdere og understøtte det rette match mellem borger og aktivitet.

6.2.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde

Borgerens funktionsevne vurderes som en del af den indledende samtale og indgår som et element i Aktivitetsprofilen. Nogle af de elementer som belyses gennem den indledende samtale er hvordan borgeren generelt klarer deres dagligdag, hvad de får hjælp til, om de ud over en demenssygdom har andre helbreds-mæssige problemer, samt hvilke ressourcer og begrænsninger der er i deres sociale og fysiske omgivelser. Beskrivelsen af borgerens funktionsevne baserer sig primært på en samtale men det anbefales at observationer af borgerens ressourcer og begrænsninger i forbindelse med udførelse af aktivitet løbende dokumenteres i aktivitetsprofilen.

6.3 Match af tilbud til borgeren

Inden borgeren tilbydes deltagelse i et eller flere klub- og/eller cafétilbud, er det vigtigt at medarbejdergruppen foretager et aktivt match mellem borgeren og tilbud.

6.3.1 Formål

For at give borgeren de bedste forudsætninger for at kunne engagere sig i personlige meningsfulde aktiviteter, skal der foretages et match mellem borgerens præferencer og med det eller de tilbud som bedst muligt understøtter engagement. Det er vigtigt at borgeren inddrages i den endelige beslutning, som bør basere sig på borgerens præferencer for aktivitet.

6.3.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde

Med afsæt i de informationer som er fremkommet ved den indledende samtale og beskrevet i aktivitetsprofilen, vurderer medarbejdergruppen, særligt med afsæt i borgerens præferencer, hvilke klub- og/eller cafétilbud der bedst vil kunne understøtte engagement og oplevelse af meningsfuldhed for borgeren. Til det anvendes hjælpeværktøjet *Matchhjul* (se bilag 3). Matches foretages ud fra en samlet vurdering på baggrund af alle ni elementer i matchhjulet:

Som en del af hjælpeværktøjet er der udarbejdet nogle hjælpespørgsmål til hvert element som skal støtte medarbejdergruppen i at matche borgerne.

- **Retfærdighed:** Er personen ofte/sjældent med i et tilbud? Hvem har størst behov for tilbud? Ethiske overvejelser.
- **Funktionsevne:** Er aktiviteten for svær/for let? Gør sværhedsgraden det muligt at kunne engagere sig i aktiviteterne? Giver aktiviteten passende udfordring?
- **Nuværende præferencer:** Matcher aktiviteten til personenes nuværende og fremtidige præferencer? (Nutid/fremtid).

- **Livshistorie:** Matcher aktiviteten personens identitet/personlighed, tidligere erfaringer og værdier? Skaber aktiviteten genkendelighed? (fortid).
- **Engagement:** Er der mulighed for at deltage aktivt/være opslugt/optaget af aktiviteten? (Motsat være ligeglad, koble sig fra).
- **Gruppedynamik:** Er gruppen homogent/heterogent sammensat? Overvej funktionsevne, interesser, alder, sociale relationer, præferencer og følelse af at være inkluderet og ligeværdig.
- **Forbundenhed/tilhørsforhold:** Kan personen opnå en følelse af at høre til og bidrage med noget som menneske? Skaber aktiviteten sammenhæng mellem sted og personen?
- **Omgivelser:** Er aktiviteten velanset i forhold til den sociokulturelle kontekst? Skaber aktiviteten en tilknytning til omgivelserne?
- **Selvvalgt:** Er aktiviteten selvvalgt/har personen udtrykt ønske om aktivitet/klub/relation?

Det anbefales at medarbejdergruppen evaluerer på matchet ud fra ny viden om borgeren, samt eventuelle ændringer i borgerens præferencer for aktivitet ved et ugentligt møde.

6.4 Deltagelse i klub og cafétilbud

En grundig planlægning samt struktureret fremgangsmåde for afholdelse af cafégruppe og klubber skal sikre en dynamisk tilpasning af tilbuddet for den enkelte borger.

6.4.1 Formål

Formålet med dette trin er at strukturere planlægning og afholdelse af henholdsvis cafétilbud og klubber, så der skabes mulighed for at opnå engagement i meningsfulde aktiviteter for deltagerne.

6.4.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde

Fremgangsmåde for henholdsvis café- og klubtilbud adskiller sig ved gruppestørrelse og struktur. Cafétilbuddet er et åbent tilbud for alle med mulighed for både selvinitieret aktiviteter samt planlagte aktiviteter. Klubtilbuddet er tilrettelagt som mindre lukkede grupper på max 8 deltagere med fast struktur og indhold. Det prioriteres at oprette så mange klubber som muligt ud fra personale og lokale ressourcer, da deltagelse i klubberne vurderes at give størst mulighed for at meningsfuldt engagere sig i aktivitet.

6.4.2.1 Cafétilbud

Cafétilbuddet er et dagligt tilbud som består af planlagte aktiviteter initieret af medarbejdergruppen som for eksempel aktiviteter i et træværksted eller wellness-aktiviteter. Derudover kan cafétilbuddet bestå af aktiviteter, som kan opstå efter borgernes ønsker og behov på dagen, for eksempel en gruppe af borgere som ønsker at spille kort, mens en anden gruppe går en tur i drivhuset.

På den enkelte dag inviteres borgerne til at deltage i den eller de aktiviteter, som de har præferencer for på dagen.

6.4.2.2 Klubtilbud

Tilbuddet består af en række klubber med forskellige temaer. Temaerne udgør en ramme for mulige aktiviteter. Fx er *årstidens klub* et tema, hvor aktiviteter som "at lave æbleflæsk" kan indgå. Borgerne er på forhånd matchet og inviteret til at deltage i det klubtilbud som bedst imødekommer deres præferencer, værdier og funktionsevne. Planlægning, afholdelse og evaluering af aktivitetstilbud forgår på halvårlig, månedlig og daglig basis.

6.4.3 Halvårlig planlægning

Det anbefales at der udarbejdes en oversigt med en ½ årlig plan for hvilke typer af klubber og cafégrupper skal være (se bilag 1 for eksempel på oversigt over klub- og cafétilbud). Når planen er klar for det kommende ½ år, arbejder medarbejdergruppen videre med den detaljerede planlægning af klub- og cafétilbud.

6.4.3.1 Planlægning af klub- og cafétilbud

Til planlægning af klubtilbud anvendes hjælpeværktøjet *Planlægning af aktivitetstilbud til brug af halvårlig planlægning* (se bilag 4). Hjælpeværktøjet støtter medarbejderne i at komme omkring de elementer, som er vigtige for at aktivitetstilbuddene kan understøtte at mennesker med demens kan opnå engagement og meningsfuldhed i udførelsen af aktiviteter. Deltagere og gruppesammensætning i cafétilbuddet vil variere fra dag til dag. Det er dog vigtigt at personalegruppen ved cafétilbuddet gør sig overvejelser om borgernes præferencer og forudsætninger for deltagelse. De seks elementer som der gøres overvejelser over i den halvårlige planlægning er:

1. Deltagere (interesser, meningsfulde aktiviteter samt en beskrivelse af funktionsevne). Der tages udgangspunkt i 'Aktivitetsprofilen'
2. Gruppe (gruppestørrelse, gruppesammensætning (alder, køn, behov, funktionsevne), mål for gruppen (livskvalitet, fremme social interaktion)

6. De 5 trin i den borgerrettede proces

3. Aktiviteter (aktivitetsvalg (hvilke), materialer og redskaber, gradueringsmuligheder)
4. Omgivelser (særlige krav i forhold til: tilgængelighed, hjælpemidler, lokale, opstilling, toiletforhold)
5. Organisering (hvor ofte, hvornår, hvor lang tid, pauser, datoer, temaer, sæson)
6. Evaluering (hvordan evalueres, hvordan skal der følges op)

6.4.3.2 Gruppesammensætning og størrelse

Når grupper i café- og klubtilbuddene skal planlægges skal der gøres overvejelser om sammensætningen. Det anbefales at grupperne sammensættes homogent i relation til funktionsevne, interesser og præferencer. I forhold til den enkelte borger bør det overvejes om vedkommende har ønske om at deltage i den pågældende gruppe.

Den ideelle gruppestørrelse afhænger af forskellige faktorer f.eks. deltagerens ressourcer herunder behov for støtte og hjælp, de fysiske omgivelser og typen af aktiviteten. Til de fleste aktivitetsgrupper er seks til otte deltagere det mest optimale. Der allokeres 2 personale pr. klub, for at give mulighed for sparring i planlægningen, samt for at sikre at der altid er en personale i klubben, hvis den anden er fraværende som følge af fx sygdom eller skal hjælpe en borger på toilet.

For at skabe mulighed for relations dannelse og tryghed for deltagerne samt de bedste betingelser for at klublederne kan understøtte engagement for den enkelte, bør klubberne være lukkede grupper for ½ år af gangen. Der kan dog være en risiko for afbud og frafald i gruppen. Medarbejdergruppen kan invitere nye deltagere ind ved frafald i gruppen. Nye borgere matches ved hjælp af Aktivitetsprofil og Matchhjul.

6.4.4 Månedlig planlægning

6.4.4.1 Klubtilbud

Det anbefales at indholdet af aktiviteter i hver klubsession planlægges overordnet for en måned af gangen. Deltagerne i klubben skal så vidt muligt involveres i planlægningen. Der skabes sammenhæng mellem de planlagte aktiviteter fx både ud fra tema og opgaver i relation til klubbens overordnede tema, se eksempel a). I planlægningen er det vigtigt at de udvalgte aktiviteter rummer mulighed for graduering, så de kan tilpasses deltagernes forskellige funktionsevne. Hver klubsession planlægges efter en fast struktur, for at skabe genkendelighed og ro omkring aktiviteten (se bilag 5 Detaljeret planlægning, afholdelse og evaluering af klubber for struktur og indhold i klubberne). Efter hver klubsession anbefales det, at der afsættes tid

til en detaljeret planlægning af den kommende uge. Formålet med den detaljerede planlægning er blandt andet at sikre at de materialer, madvare etc., som skal anvendes den kommende uge, kan nå at blive fundet frem eller indkøbt. Derudover skal den detaljerede planlægning være med til at sikre at klublederne har gjort sig overvejelser om, hvordan de forskellige deltagere bedst kan engagere sig i den planlagte aktivitet ud fra præferencer, interesser samt funktionsevne. Dette gøres blandt andet med afsæt i aktivitetsprofilen. Derudover er det vigtigt at klublederne på forhånd har dannet sig et overblik over hvilke delaktiviteter og gradueringsmuligheder dagens aktivitet indeholder, se eksempel b), og gjort sig overvejelser over hvilke borgere der kunne have lyst varetage de forskellige delaktiviteter. To andre elementer som der skal gøres overvejelser om forud, er omgivelser samt rollefordeling af mødelederne. Til at understøtte den detaljerede planlægning af hver klub anvendes *Detaljeret planlægning, afholdelse og evaluering af klub* (se bilag 5)

Eksempel a): Planlægning af Årstidens klub - et eksempel på en overordnet planlægning med sammenhæng mellem de forskellige aktiviteter.

September	
1.gang	- En tur i frugtplantage og plukke æbler
2.gang	- Smage forskellige æblesorter, lave juice og æbleflæsk til en frokost
3.gang	- Lave æblekrans til havens fugle og hænge dem ud
Oktober	
1.gang	- En tur i skoven, samle efterårsblade og blomster. Efterfølgende hjem og lægge de indsamlede ting i pres
2.gang	- Lave collager af de pressede blade og blomster samt lave invitationer til pårørende og andre borgere fra aktivitetscenteret til fernisering
3.gang	- Lave bladkranse
4.gang	- Fernisering

Eksempel b): Delaktiviteter og gradueringsmuligheder af udvalgt aktivitet

Aktivitet: En tur i frugtplantage og plukke æbler	
Delaktiviteter	Gradueringsmuligheder
Fra aktivitetscenteret ud til bussen	Gangredskab
Ind i bussen og placerer sig	Vælge plads selv Få henvist plads
Ud af bussen	Gangredskab
Gå fra bussen ud i frugtplantagen	Gangredskab, samt pauser undervejs
Udvælge forskellige æbletræer	Initiere delaktiviteten
Plukke modne æbler	Holde ved gangredskab Plukke de lavest hængende frugter Anvende stige til at nå de frugter der hænger højere
Placerer frugter i kurv	Placere kurv på rollator Placere æbler i kurv på rollator
Fragte kurven med æbler tilbage til bussen	Gangredskab, samt pauser undervejs
Ind i bussen og placerer sig	Vælge plads selv Få henvist plads
Ud af bussen	Gangredskab
Fra bussen til aktivitetscenteret	Gangredskab

6.4.4.2 Cafétilbud

De samme principper som ved klubtilbuddet gør sig gældende ved cafétilbuddet, dog kan kontinuitet og sammenhæng i aktiviteter være en udfordring grundet skift i deltagere.

6.4.5 Daglig planlægning og koordinering

Det anbefales at personalegruppen mødes fast hver morgen for at skabe sig et overblik over dagens klub og cafétilbud. Formålet er koordinere og planlægge ved eventuel sygdom i personalegruppen. Derudover skal morgenmøderne være med til at give et overblik over eventuelle afbud fra klubdeltagere. For at understøtte gode relationer og gruppedynamik, bør klubberne være lukkede. Derfor anbefales det, som udgangspunkt, ikke at andre borgere ville kunne tilbydes at deltage i klubber på dage, hvor der er plads som følge af afbud. Det anbefales at morgenmøderne følger den samme struktur hver dag for at skabe genkendelighed og rutine i personalegruppen (se Bilag 7 for struktur for planlægning af morgenmøde).

6.5 Evaluering af engagement og meningsfuldhed

En løbende evaluering i forhold til om tilbuddet skaber mulighed for at den enkelte borger kan engagere sig meningsfuld aktivitet foretages systematiske evalueringer

6.5.1 Formål

Umiddelbart efter deltagelse i café- eller klubsession, bliver hver deltagers engagement og oplevelse af meningsfuldhed mundtligt evalueret af klublederne. Evalueringen tager afsæt i hjælpeværktøjet Drejebog til detaljeret planlægning. Formålet med evalueringen er at give deltageren de bedste muligheder for at engagere sig i meningsfulde aktiviteter. Gennem evaluering får klublederne en forudsætning for at justere og graduere.

6.5.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde

6.5.2.1 Klubtilbud

Til at evaluere den enkelte klubsession anvendes Drejebog til detaljeret planlægning, som tager klublederne igennem en mundtlig evaluering trin for trin.

For at kunne evaluere hver enkelt klubdeltages engagement og oplevelse af meningsfuldhed efter endt klubsession, anbefales det at klublederne foretager løbende samtaler og observationer under aktivitet. For at observere engagement og oplevelse af meningsfuldhed kan der spørges ind til den

umiddelbare oplevelse hos deltagerne. Observation af engagement baseres på de elementer der fremgår af nedenstående tabel³. Klublederen kigger også efter non-verbal kommunikation og kropssprog, og social interaktion som fx om klubdeltageren går, gaber, kigger de interesseret på den aktivitet de er i gang med etc. Graden af involvering er ikke nødvendigvis den samme gennem aktiviteten, hvorfor aktivitetsengagement vurderes løbende og efter deltagelse i tilbud. Undervejs samt ved slutningen på klubben bør klublederen spørge til deltagernes oplevelse og meninger om forløbet.

Engagement i aktivitet kan vurderes ved samtale om betydningen af aktiviteten for borgeren samt observation af borgerens handlinger under aktivitet.

- Aktivitets engagement betyder involvering i en aktivitet med personlig, positiv værdi knyttet til.
- Engagement skal vurderes inden for et kontinuum, hvor yderpolerne er "at være absorberet i aktivitet" og "at frastøde/trække sig fra aktivitet". Når borgeren er absorberet i aktivitet, har aktiviteten en høj positiv værdi for vedkommende. Ved forstødelse/trækken sig fra aktivitet har aktiviteten ingen værdi for vedkommende.
- "At deltage i aktivitet" forstås som at deltage i aktivitet uden at aktiviteten tillægges hverken positiv eller negativ værdi.

- Absorberet i aktiviteten
- Engageret i aktiviteten
- Interesseret i aktiviteten
- Deltagende i aktiviteten
- Ligegyldighed overfor aktiviteten
- Uengageret i aktiviteten
- Frastøde/trække sig fra aktiviteten

Meningsfuldhed vurderes ved samtale og observation. Følgende hjælpespørgsmål kan anvendes:

- Har borgen været med at vælge og planlægge aktiviteten?
- Giver borgeren udtryk for interesse i aktiviteten eller det modsatte?
- Giver borgeren udtryk for glæde ved aktiviteten eller det modsatte?

3. Den teoretiske ramme for at vurdere aktivitetsengagement er inspireret af Morris, K. & Cox, L. (2017) Developing a descriptive framework for "occupational engagement". Journal of Occupational Science.

- Kan borgeren udføre indholdet i aktiviteten?
- Anspore aktiviteten borgeren til fortællinger omkring andre tidligere eller nuværende interesser i borgerens liv?
- Interagerer borgerne med hinanden eller det modsatte?
- Ansporer aktiviteten til samtale mellem to eller flere borgere?
- Er der borgere som har særlig glæde af hinanden, som ex. deler fælles tidligere eller nuværende interesser?
- Afspejler aktiviteten viden om borgerens præferencer, værdier og interesser?
- Skaber aktiviteten tilknytning til andre, til stedet, til borgerens som individ?

6.5.2.2 Cafétilbud

Evalueringen i cafétilbud tager afsæt i samme principper og forståelser som nævnt i ovenstående afsnit. Da cafétilbud ikke følger samme struktur som i klubberne, er det vigtigt at personalet løbende i sessionen evaluerer på deltagernes engagement og meningsfuldhed, for at hjælpe borgere med at initiere og/eller indgå i aktiviteter.

"Fagligheden er højnet og vores tilbud er blevet mere kvalificeret".

Citat fra personale efter implementeringen af MOED

7. Indretning og tilpasning af omgivelser

7.1 Formål

Formålet med at indrette og tilpasse de fysiske, sociale og kulturelle omgivelserne er at tilrettelægge omgivelserne så de understøtter og faciliterer til engagement i meningsfulde aktiviteter.

7.2 Beskrivelse af indhold og fremgangsmåde

Indretning og tilpasningen af omgivelserne relaterer sig til en overordnet tilpasning af de fysiske, sociale og kulturelle omgivelser, der danner ramme om aktiviteterne. Dette gøres ud fra tilgængelige ressourcer og faciliteter.

Derudover omhandler punkter en kontinuerlig vurdering af de omgivelser som aktiviteterne skal foregå i både før, under og efter en café eller klub-session.

7.2.1 Fysiske omgivelser

Ved de fysiske omgivelser forstås alle rum, materialer og objekter, der omgiver en aktivitet. Det kan være såvel indendørs som udendørs rum, og dermed også offentlige rum som en park eller café.

For at de fysiske omgivelser understøtter engagement i aktivitet, skal de omgivelserne facilitere aktiv deltagelse. Dette gøres ved at have et bredt udvalg af tilgængelige miljøer for aktivitet, som er indrettet med de objekter og materialer, som indgår. Her er det vigtigt at tænke over at bredden af aktiviteter skal afspejle heterogeniteten af interesser og præferencer for borgere med demens. Desuden er det af betydning, at de fysiske omgivelser afspejler temaet i en given aktivitet. Fx at træarbejde udføres i et værksted og ikke i et køkken. Desuden skal genstande, der ikke indgår i aktiviteten reduceres for ikke at flytte fokus fra, hvilken aktivitet der skal foregå. Under Planlægning af deltagelse i klub og cafétilbud, blev det fremhævet, at materialer og redskaber til brug i aktiviteten skulle være tilstede på naturlig vis, når aktiviteten skulle afholdes, for at undgå afbræk i afholdelsen.

Derudover skal de fysiske rammer være indrettet med muligheder for at blive tilpasset ressourcer og udfordringer i deltagernes funktionsniveau. Fx med god plads til kørestole og hæve/sænkeborde i køkkenet. Derudover skal rum indrettet med god belysning. Lydniveau og eventuel brug af musik skal indtænkes i forhold til om aktiviteten fx kræver fordybelse eller afslapning. Farver kan anvendes i indretningen af aktivitetslokale til at skabe kontraster eller tydeliggøre indretning, så det er nemmere at navigere og genkende objekter.

Det anbefales at lave ikke institutionspræget indretning af lokaler. Noget fællesophold, som opholdsstuer kan indrettes "hjemligt". Dog skal man være opmærksom på, at hjem er forskellige. Opholdsrummene skal afspejle de aktiviteter, der foregår. Fx om det er et rum til afslapning eller fællesspisning.

7.2.2 Sociale omgivelser

Ved de sociale omgivelser forstås de mennesker og grupper, som indgår i café og klubtilbud. Da mange mennesker, der lever med demens mister sociale relationer, hvilket har negativ betydning for deres oplevelse af meningsfuldhed, er det af betydning at omgivelserne tilrettelægges med mulighed for at indgå i grupper. Derfor forløber klubberne over et ½ år, da der er

mulighed for at skabe nære relationer. Dog er det vigtigt at der ved aktivitetsprofilen og videre i forløbet tages højde for, om den enkelte har lyst til at indgå i nære relationer eller hellere vil have sporadiske relationer. For gruppesammensætning og størrelse se 6.4.3.2

Personale indgår også i de sociale omgivelser. For at støtte op om deltagerens engagement i meningsfulde aktiviteter er det vigtigt at personalet har kompetencer til at udføre de beskrevne elementer i MOED interventionen. herunder kontinuerligt at identificere og evaluere, hvad der er meningsfuldt for borgerne og hvordan engagement understøttes. Her er det væsentligt at personalet kan indgå i en samskabende proces med borgere med demens for at kunne støtte op, når personen oplever vanskeligheder med at engagere sig.

7.2.3 Kulturelle rammer

Kulturelle rammer henviser dels til at aktiviteter og vores præferencer formes af kulturer både i nærmiljøet samt bredere set. Det kan fx være at den omgivende by betragtes som en havneby eller have en engspræget mentalitet. Derfor kan det være vigtigt at fastholde kulturelt værdsatte aktiviteter for den enkelte eller i grupper.

I nærmiljøet henviser kultur også til de normer som former hvilke roller og muligheder for aktivitet, som skabes. Kultur er indlejret i praksisser, og derfor vanskelige at få øje på og ændre. Her anbefales det at ledelse og medarbejdere kontinuerligt arbejder med at skabe en kultur, der fremmer at aktiviteter reflekterer borgernes ønsker, værdier og præferencer. Ligeledes er det vigtigt at der skabes en rummelig kultur med plads til alle modsat en "fejlfinderkultur".

Desuden er det væsentligt at holde fokus på, hvordan borgerne involveres mest muligt i de beskrevne processer i MOED interventionen. Dette kræver en kultur, hvor borgerne anses som værende i stand til at træffe beslutninger om eget liv, og hvor de gives reel mulighed for at kunne bestemme over eget liv. Det gælder fx i forhold til overordnede valg af aktiviteter i tilbuddet til indholdet og afholdelsen af de enkelte klubber, således borgerne ikke får en passiv rolle eller føles sig som en gæst, der er tilstede alene på personalets præmisser.

8. Afrunding

Alle hjælpeværktøjer fremgår som bilag i PDF format. Ved interesse for interventionen kan Kamilla Kielsgaard kontaktes på kkan@ucl.dk.

9. Bilag

1. Oversigt over ½ årlig plan
2. Aktivitetsprofil
3. Matchhjul
4. Planlægning af aktivitetstilbud til brug af halvårlig planlægning
5. Detaljeret planlægning, afholdelse og evaluering af klub
6. Planlægningsværktøj til morgenmøde

9. Bilag

Bilag 1 Oversigt over ½ årlig plan

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSdag	FREDAG	Søndag
8.00-9.30	Forberedelse	Forberedelse	Forberedelse	Forberedelse	Forberedelse	
9.30-9.45	Morgenmøde med fordeling af opgaver	Morgenmøde med fordeling af opgaver	Morgenmøde med fordeling af opgaver	Morgenmøde med fordeling af opgaver	Morgenmøde med fordeling af opgaver	Åbent 1.søndag i måneden
9-10	Morgenmøde for alle					
10.00-12.30	Årstidens klub: Lokale: Personale: Brugere:	Mad og madlavning Lokale: Køkken Personale: Brugere:	Motion Lokale: kaffe i køkken og derefter udenfor eller motionsrum Personale: Brugere:	Naturklubben Lokale: Ude eller køkken Personale: Brugere:	Fredagscafe for alle Fredagsklubben:	
10.00-12.30	Kreativklub Lokale: krearum Personale: Brugere:	Udeliv Lokale: Café, have og nærområde Personale: Brugere:	Generationer på tværs Lokale: Café Personale: Brugere:	Kulturklubben Lokale: Café Personale: Brugere:	Skiftevis planlagt kontortid til forberedelse af klub	
10.00-12.00	Velvære		Velvære			
10.00-12.00 Café	Værksted	Værksted	Værksted	Værksted		
10.00-12.00		Cykelture:	Gåture: Cykelture:			
12.00-12.30	Frokost i klubberne og café	Frokost i klubberne og café	Frokost i klubberne Og café	Frokost i klubberne og café	Frokost i café	
13.00-14.00	Musikkklub: Oplæsning:	Mindfulness: Oplæsning:	Sang og musik: Oplæsning: Værksted:	Dans: Quiz:	Oplæsning	
14.00-14.45	Kaffe	Kaffe	Kaffe	Kaffe	Kaffe	
12.30-19.30	-----	Aftenåbent		Aftenåbent		

Bilag 2 Aktivitetsprofil

Aktivitetsprofil: Livshistorie, præferencer og funktionsevne

Dato:

Revurdering:

Navn:

Medarbejder:

Personlige data	
Jeg har brug for at kende nærmere til dig, for at vi sammen kan finde ud af hvilke aktivitetstilbud der vil passe bedst til dig her på _____, Vil du fortælle mig om: Hvor er du født? Hvor er du opvokset? Hvad har du beskæftiget dig med /arbejdet med?	
Rutiner og vaner	
Hvordan foregår en typisk dag i dit liv? Hvornår plejer du at....fx Stå op, gå i seng, spise, ... Har du nogle særlige rutiner i din dagligdag? Hvordan plejer du at....	
Interesser & værdier	
Hvad har du særligt brugt din fritid på at lave? Hvad kan du lide at lave nu?	

Er der noget du savner at lave? Er der noget, som du ikke bryder dig om at lave? Hvad er vigtigt for dig i livet? Prøv at beskriv hvad der kendetegner dig som person (personlighed)	
Omgivelser Er/har du været gift eller samboende? Har du børn og børnebørn? Hvordan er din bolig/ nærområde? Har du venner og bekendte tæt på dig? Hvem har betydet meget for dig i dit liv?	
Nuværende funktionsevne Hvordan klarer du dig i din dagligdag? Hvad får du hjælp til? (let støtte, moderat støtte, afhængig af støtte til dagligdagsaktiviteter) (OBS. toiletbesøg, kontinens) Har du nogle helbreds-mæssige problemer? (obs. på andre sygdomme/funktionsnedsættelser) Får du nogle former for medicin? Oplever du, at der er noget, der begrænser dig i at leve som du gerne vil? (hos person, i nærmiljø, sociale/fysiske omgivelser) Oplever du er der noget, der hjælper dig til at leve, som du gerne vil? (hos person, i nærmiljø, sociale/fysiske omgivelser) Hvordan har du det med at være sammen med mange mennesker?	
Afrunding Tak fordi du ville fortælle lidt om dig selv Er der noget du vil tilføje, som du synes jeg skal vide?	

9. Bilag

Efterarbejde (på baggrund af samtale og observation)	
Aktiviteter passende til personens præferencer og funktionsevne (beskriv sværhedsgrad af aktivitet fx. Behov for pauser, mindre/større grupper)	
Vigtigste opmærksomhedspunkter i forhold til følger af demens (evt. støjfølsomhed, brug for afskærmning, ordforråd, niveau af guiding/støtte, gavn af sensoriske stimulation)	
Aktivitets handleplan (beskriv hvordan deltagelse i aktiviteter kan opnås)	

Match af borgere i meningsfulde aktiviteter

■ Nuværende præferencer	■ Livshistorie	■ Retfærdighed
■ Engagement	■ Funktionsevne	■ Gruppedynamik
■ Grad af selvvalghed	■ Forbundenhed/Tilhørsforhold	■ Omgivelser

- **Retfærdighed:** Er personen ofte/sjældent med i et tilbud? Hvem har størst behov for tilbud? Etske overvejelser.
- **Funktionsevne:** Er aktiviteten for svær/for let? Gør sværhedsgraden det muligt at kunne engagere sig i aktiviteterne? Giver aktiviteten passende udfordring?
- **Nuværende præferencer:** Matcher aktiviteten til personenes nuværende og fremtidige præferencer? (Nutid/fremtid).
- **Livshistorie:** Matcher aktiviteten personens identitet/personlighed, tidligere erfaringer og værdier? Skaber aktiviteten genkendelighed? (fortid).
- **Engagement:** Er der mulighed for at deltage aktivt/være opslugt/optaget af aktiviteten? (Modsat være ligeglad, koble sig fra).
- **Gruppedynamik:** Er gruppen homogent/heterogent sammensat? Overvej funktionsevne, interesser, alder, sociale relationer, præferencer og følelse af at være inkluderet og ligeværdig.
- **Forbundenhed/tilhørsforhold:** Kan personen opnå en følelse af at høre til og bidrage med noget som menneske? Skaber aktiviteten sammenhæng mellem sted og personen?
- **Omgivelser:** Er aktiviteten velanset i forhold til den sociokulturelle kontekst? Skaber aktiviteten en tilknytning til omgivelserne?
- **Selvvalgt:** Er aktiviteten selvvalgt/har personen udtrykt ønske om aktivitet/klub/relation?

Bilag 4 Planlægning af aktivitetstilbud til brug af halvårlig planlægning

Planlægning af aktivitetstilbud. Værktøj til brug af halvårlig planlægning		
Beskrivelse af klub		
Områder der skal træffes beslutninger om	Analyse og vurdering	
Deltagere	Hvilke: • Interesser og meningsfulde aktiviteter • Særlige behov • Funktionsevne: ressourcer og begrænsninger i forhold til psyke, kommunikation, motorik, færdigheder i at udføre dagligdags aktiviteter	
Gruppe	• Gruppestørrelse (lille, mellem, stor) • Gruppesammensætning (alder, køn, behov, funktionsevne) • Mål for gruppen (livskvalitet, fremme social interaktion)	

9. Bilag

Aktiviteter	• Aktivitetsvalg (hvilke) • Materialer og redskaber • Gradueringsmuligheder	
Omgivelser	Særlige krav i forhold til • Tilgængelighed • Hjælpemidler • Lokale • Opstilling	
Organisering af aktivitetsgruppen	• Hvor ofte, hvornår, hvor lang tid, pauser? • Se på datoer, temaer, sæson	

9. Bilag

Evaluering	• Hvordan evalueres? Hvordan skal der følges op?	

Kilde: Engstrøm, P.Q. & Sylvestersen, J. B. (2012) Aktivitetsgrupper med ældre. Systime

Bilag 5 Detaljeret planlægning, afholdelse og evaluering af klub

Værktøj til detaljeret planlægning, afholdelse og evaluering af klubber	
Dato	
Deltagere	
FORBEREDELSE	
Omgivelserne	Ved klubaktiviteter hjemme (lokale) Handlinger: · Bordet dækkes med: kaffekopper, tallerkner, vandglas, sangbøger, lidt blomster eller anden hyggelig pynt · Formiddagsbrød, vandkande, kaffe og mælk afhentes og sættes på bordet · Bordkort sættes på bordet – hvem skal sidde hvor? Overvejelser: · Hvordan kan redskaber og indretning støtte op om aktiviteten? Musik? Baggrundsmusik. Hvad er formålet med musik?
Dagens aktivitet/er	Handlinger: · Dagens aktivitet skrives på en flipover Overvejelser: · Målet for dagen: At deltagere er engageret i meningsfulde aktiviteter
Delaktiviteter	Handlinger: · Delaktiviteter skrives på en flipover så deltagerne under introduktionen til dagens aktivitet, har mulighed for at vælge sig ind på den delaktivitet de har lyst til at deltage i. Overvejelser: · Hvor mange deltagere der kan være på hver delaktivitet · Gradueringsmuligheder og tilpasninger · Tidsperspektivet · Overvej hvordan deltager kan inddrages

	· Overvej muligheder for samarbejde, parallelt arbejde, individuelt arbejde · Overvej om fokus er på stimulation, reminiscens, udforske egne evner, mål/proces, fortælling, livshistorie, skabe tilknytning.
Materialer/indkøb	Handlinger: · Hvilke materialer og redskaber skal anvendes? Overvejelser · Overvej sikkerhedsrisici
Rollefordeling (hvem gør hvad)	Overvejelser: · Hvem gør rummet klar? · Hvem henter formiddagsbrød? · Hvem byder velkommen? · Hvem introducerer til dagens aktivitet og delaktiviteter? · Hvem er ansvarlig for udførelsen af hvilke delaktiviteter? · Hvem henter frokost? · Hvem rydder op?
VELKOMSTFASEN (DE DAGE KLUBBEN ER HJEMME)	
Velkomst og præsentation	Handling: · Præsentation af klubledere · Deltagerne præsenterer sig ved navn · Præsentation af dagens program · Præsentation af den overordnet tidsramme
AKTIVITETSFASEN (DE DAGE KLUBBEN ER HJEMME)	
Formiddagskaffe med sang	Handling: · Deltagerne vælger en sang fra den pågældende årstid, som vi alle synger
Intro til dagens aktivitet	Handling:

	· Flipoveren med dagens aktivitet sættes op og en af klublederne fortæller om dagens program
Fordeling af brugere på delhandlinger af aktiviteterne	Handling: · Flipoveren med dagens aktivitet og delaktiviteter sættes op og en af klublederne fortæller om de delaktiviteter dagen indeholder. Deltagerne fordeler sig.
Under aktivitet	Handling: · Klublederne faciliterer aktiviteten, og støtter og motiverer deltagerne til at kunne udføre aktiviteten.
Frokost	Handling: · Som afslutning på dagens klub spises frokost sammen i køkkenet
EVALUERING PÅ DELTAGERNIVEAU	
Evaluerings og planlægning af næste uge sammen med deltagerne	Handling: · Klubledere spørger ind til deltagernes oplevelse af dagen · Næste uges program planlægges sammen
Efterevaluering af engagement og deltagelse - baseret på observationer	
Verbal kommunikation • Giver borgeren udtryk for interesse i aktiviteten eller det modsatte • Giver borgeren udtryk for glæde ved aktiviteten eller det modsatte • Giver borgeren udtryk for at forstå indholdet i aktiviteten • Anspore aktiviteten borgeren til fortællinger omkring andre tidligere eller nuværende interesser i borgerens liv	Observationer:

Socialt engagement • Interagerer borgerne med hinanden eller det modsatte • Ansporer aktiviteten til samtale mellem to eller flere borgere • Er der borgere som har særlig glæde af hinanden, som ex. deler fælles tidligere eller nuværende interesser	Observationer:
Aktivitetsprofilen	Overvejelser: · Er der fremkommet ny information om borgerne i dagens klubsession som skal skrives til aktivitetsprofilerne?
Overvejelser til næste klubsession	
Forberedelse	Busbookning, aftaler med andre mm.

*Bilag 6 Planlægningsværktøj til morgenmøde***Planlægningsværktøj til morgenmøde****Dato:**

Tovholder: (Ansvar for at tjekke mail og interne advis, tage imod nye borgerhenvisninger, telefon- passer)	
Beskeder til/fra køkken	
Personale på dagen	
Caféansvarlig	
Nye borgere (kontaktperson)	
Administrativt arbejde (Herunder møder og kurser)	
Medicin ansvar	
Øvrige opgaver (elever, rengøring, andet)	
Klubber –særlige opmærksomhedspunkter (se oversigt på whiteboard tavle)	
Fredag: Overblik over næste uge	